

Abstrakt

SLAVÍČKOVÁ, T. *Tématicko apercepční test u uživatelů drog*. Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, 2012. 140 s. Diplomová práce.

Diplomová práce měla za cíl odhalit specifika použití TAT u problémových a závislých uživatelů drog a na základě srovnání s výsledky, kterých v testu dosáhla kontrolní skupina, přinést evidenci pro zhodnocení diagnostického potenciálu TAT u uživatelů drog. Výzkumné šetření bylo provedeno v Kolíně na klientech nízkoprahového kontaktního centra, které poskytuje služby harm reduction skryté populaci uživatelů nealkoholových drog. Těžiště výzkumu bezprostředně souvisí s metodou analýzy příběhů, jejichž vyprávění bylo u probandů vyvoláno předložením tabulí TAT. K analýze příběhů byl použit psychometricky zakotvený skórovací systém SCORS (Social Cognition – Object Relation Scale) současného amerického autora D. Westena. Použití TAT u uživatelů drog tak bylo zaměřeno na zhodnocení úrovně jejich fungování v sociálních vztazích.

Metodologický princip diplomové práce tkví v induktivním usuzování a statistickém zpracování dat. Způsob zpracování dat, který je až na několik oblastí výhradně v režii kvantitativních metod, spolu s dostatečně velkým souborem zkoumaných osob umožňuje zobecnění důležitých rozdílů ve výsledcích TAT u výzkumné a kontrolní skupiny.

V rámci analýzy získaných dat u výzkumné skupiny nebyla odhalena závažná patologie v oblasti sociální kognice a objektivních vztahů. Problémová a závislá uživatelé drog dosahovali úrovně dolního pásma průměru - jejich interpersonální a interpersonální fungování bylo na sedmibodové škále hodnoceno v průměru 3,6 body. Co se týče etiologie závislosti na nealkoholových drogách, panuje ale odborná shoda, že závislost souvisí s různými patologickými dispozicemi a psychologickými nesnáze, které nejen pozměňují vztahy člověka k sobě samému a k jiným lidem, ale také deformují a dezorganizují prožitkovou sféru. Ve světle dosavadních poznatků byl proto přínos TAT coby nástroje skupinové diagnostiky zpochybněn. Vyzdvihnout lze možnost využít TAT k hodnocení individuálních strategií při řešení rozmanitých sociálních situací.

Zkušenost, kterou autorka diplomové práce nabyла v rámci svého zaměstnání v kontaktním centru, naznačuje, že uživatelé drog nutně nemusí být nositeli zjevné patologie v oblasti mezilidského fungování. Z tohoto důvodu je v závěru práce diskutována i problematika závislosti coby sociálně konstruktivistického fenoménu, stejně tak jako vytyčení směru, kterým by se bádání v této oblasti mohlo ubírat.

Klíčová slova: tématicko apercepční test, Social Cognition – Object Relation Scale, syndrom závislosti, problémové užívání drog, nealkoholové drogy.